

MIHAELA DANIELA CÎRSTEA
LAURA RALUCA SURUGIU

CAIET DE LUCRU

Limba română

CLASA A VIII-A

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
I. FONETICA	5
II. VOCABULARUL	9
1. Vocabularul fundamental și masa vocabularului	9
2. Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului	10
3. Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului împrumuturile lexicale	18
4. Pleonasmul	19
III. SINTAXA	21
1. Predicatul	21
2. Propoziția subordonată predicativă	26
3. Subiectul	30
4. Propoziția subordonată subiectivă	33
5. Atributul	37
6. Propoziția subordonată atributivă	43
7. Complementul direct	47
8. Propoziția subordonată completivă directă	49
9. Complementul indirect	54
10. Propoziția subordonată completivă indirectă	57
11. Complementul circumstanțial de loc	62
12. Propoziția subordonată circumstanțială de loc	64
13. Complementul circumstanțial de timp	70
14. Propoziția subordonată circumstanțială de timp	72
15. Complementul circumstanțial de mod	77
16. Propoziția subordonată circumstanțială de mod	80
17. Complementul circumstanțial de cauză	84
18. Propoziția subordonată circumstanțială de cauză	86
19. Complementul circumstanțial de scop	91
20. Propoziția subordonată circumstanțială de scop	94
21. Propoziția subordonată circumstanțială condițională	99
22. Propoziția subordonată circumstanțială concesivă	103
23. Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă	106

I. FONETICA

SĂ NE AMINTIM!

Fonetica este partea gramaticii care se ocupă cu studiul sunetelor unei limbi.

Cuvântul este caracterizat de formă (înveliș sonor) și sens.

Cuvintele monosilabice sunt alcătuite dintr-o singură silabă: *car, var, sar*.

Cuvintele plurisilabice sunt alcătuite din mai multe silabe: *pri-mă-va-ră, cân-tec, ci-tesc*.

Diftongul este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și o semivocală aflate în aceeași silabă: *mi-oa-ră, vi-oa-ie*.

Triftongul reprezintă grupul alcătuit dintr-o vocală și două semivocale aflate în aceeași silabă: *vo-iai, le-oai-că*.

Hiatul este reprezentat de două vocale alăturate aflate în silabe diferite: *zo-o-lo-gi-e, a-er*.

Sunetul reprezintă forma sonoră a unei litere.

Litera reprezintă semnul grafic al unui sunet.

Nu întotdeauna numărul literelor și cel al sunetelor dintr-un cuvânt corespund.

Exemplu: *cânt* (4 litere, 4 sunete); *exercițiu* (9 litere, 10 sunete), *chem* (4 litere, 3 sunete).

Reguli de despărțire în silabe

1. O consoană între două vocale trece la a doua silabă: *ca-să, va-ză*.

2. Două consoane între două vocale trec în silabe diferite: *gean-tă, cân-ta*.

Excepție: dacă prima consoană este *b, c, d, f, g, h, p, t, v*, iar a doua consoană este *l* sau *r*, ambele consoane trec în silaba a doua: *bi-bli-o-te-că*.

3. Trei consoane între două vocale se despart după prima silabă: *con-struc-tor, fil-tra*.

Excepție: În cazul grupurilor *lpt, mpt, ncș, nct, ncț, ndv, rct, rtf, stm*, despărțirea se face după a doua consoană: *func-ți-o-na*.

4. Două vocale alăturate stau în silabe diferite: *a-er, că-u-ta*.

Scrierea numelor proprii străine respectă ortografia limbii din care acestea provin (în cazul în care folosește alfabetul latin); în cazul în care limba respectivă folosește alt alfabet, numele proprii se scriu respectându-se normele internaționale. Pronunțarea acestor nume se realizează fie ca în limba respectivă (*Shakespeare*), fie respectând normele limbii române (*Londra*); uneori, sunt folosite ambele variate (*Florența* sau *Firenze*).

Accentul în limba română este variabil. Uneori, prin accentuare, se pot diferenția sensurile cuvintelor (*acéle* — pronume demonstrativ, *ácele* — substantiv; *háină* — substantiv, *háină* — adjectiv).

I. FONETICA

1. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde cerințelor următoare:

Sus pe culme bradul verde

Sub zăpada albicioasă

Printre negură se pierde

Ca o fantasmă geroasă

Și privește cu-ntristare

Cum se primblă prin răstoace

Iarna pe un urs călare,

Iarna cu șapte cojoace.

(Vasile Alecsandri, *Bradul*)

a. Transcrie, din fragmentul citat, cuvintele care conțin diftong.

b. Precizează numărul literelor și numărul sunetelor din următoarele cuvinte:

● *albicioasă* _____

● *geroasă* _____

● *răstoace* _____

● *cojoace* _____

c. Desparte în silabe cuvintele următoare:

● *pierde* _____

● *fantasmă* _____

● *privește* _____

● *iarna* _____

d. Explică folosirea cratimei în structura *cu-ntristare*.

2. Scrie corect următoarele cuvinte:

● *ferplei* _____

● *uichend* _____

● *intermețo* _____

● *randevu* _____

● *Alecu Ruso* _____

● *Vasile Alexandri* _____

3. Accentuează corect următoarele cuvinte: *analiza, aventura, poezie, pantaloni, vinovat, abstractiza, omite, culturaliza, verificare, zăpadă.*

4. Alcătuieste enunțuri din care să rezulte sensul diferit al următoarelor omografe:

- *hâină* _____
- *haină* _____
- *acéle* _____
- *ácele* _____

5. Construiește enunțuri cu următoarele ortograme:

- *altă dată* _____
- *altădată* _____
- *ce le* _____
- *cele* _____
- *ce a* _____
- *cea* _____
- *nici o dată* _____
- *niciodată* _____

6. Alege varianta corectă de răspuns, prin încercuirea literei corespunzătoare:

- Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:
 - a. *extraordinar, hipersensibil, exemplu;*
 - b. *extraordinar, hiper-sensibil, exemplu;*
 - c. *extra-ordinar, hipersensibil, exemplu.*
- Sunt corect despărțite în silabe toate cuvintele din seria:
 - a. *sculp-tor, bib-li-o-te-că, vert-i-cal;*
 - b. *somp-tu-os, sculp-tor, ver-ti-cal;*
 - c. *som-ptu-os, scul-ptor, ver-ti-cal.*
- În enunțul: „Ei trebuiesc să plece la examen.” există:
 - a. o greșeală;
 - b. două greșeli;
 - c. trei greșeli.
- Forma corectă de genitiv-dativ a adjectivului *dragă* este:
 - a. *dragei;*
 - b. *dragii;*
 - c. ambele.
- Este corectă forma:
 - a. *stat de plată;*
 - b. *ștat de plată;*
 - c. ambele.

7. Citește enunțurile următoare. Notează **A** în spațiul liber pentru enunțurile pe care le consideri adevărate și **F** pentru cele pe care le consideri false:

II. VOCABULARUL

1. VOCABULARUL FUNDAMENTAL ȘI MASA VOCABULARULUI

SĂ ÎNVĂȚĂM!

Vocabularul fundamental include cele mai cunoscute și mai des folosite cuvinte din lexicul unei limbi. Vocabularul fundamental al limbii române include aproximativ 1 200 de cuvinte, majoritatea de origine latină.

Categoriile de cuvinte ce aparțin vocabularului fundamental sunt: părțile corpului omenesc, zilele săptămânii, lunile anului, momentele zilei, animalele domestice și sălbatice de la noi din țară, obiectele din mediul casnic, articole de vestimentație și încălțăminte, alimente și băuturi, culori, grade de rudenie, stări și acțiuni, însușiri etc.

Masa vocabularului cuprinde 90% din cuvintele unei limbi, incluzând **arhaisme**, **regionalisme**, **neologisme**, elemente de **argou** și de **jargon**.

1. Citește cu atenție textele de mai jos și subliniază cu o linie cuvintele care aparțin vocabularului fundamental:

a. *Am făcut pentru tine o povestire mică, mică de tot, cât o batistă. M-am deșteptat din somn dinaintea ferestrei, acoperit pe de-a-ntregul de soare și, ridicând capul din perini, ca dintr-o groapă cu aureole, m-am uitat în munți și am râs. Mi s-a părut că mă scol de unde mă culcasem azi-noapte, dintr-o albie de râu care cântă, furnicată de soare, și de-a lungul căreia curge borangicul printre năframe și giulgii de mătase. Se întocmise, fără să știu, din nou, toată împrejurimea, și stihiiile dumnezeiești, ale miracolului din aer și din pământ, voiau să dea o pildă de zi fericită, pierdută, fără alți martori decât vițeeii, în eternități.*

(Tudor Arghezi, *Cartea cu jucării*)

b. *Când soarele fu la amiază, chibzuii un loc în pădure mai la o parte și-mi așezai lagărul meu de zi. Cu prilejul acesta, mă încredințai că nu eram tocmai lipsit de oarecare talente culinare: înjghebai iute un foc mare, spintecai și curății păstrăvii pe dinăuntru, îi înșirai pe-o țiglă cât toate zilele de lungă și, în mai puțin de jumătate de ceas, prânzul meu fu gata; scosei niște pâne uscată ce mai rămăsese în desagi; sarea și piperul nu-mi lipseau; și, peste altă jumătate de ceas, mai leneș decât un derviş și mai moale decât un boa constrictor, stăteam lungit la umbră, cu capul pe desagi...*

(Calistrat Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

II. VOCABULARUL

2. Transcrie din al doilea text patru cuvinte ce aparțin masei vocabularului și motivează-ți opțiunea.

2. MIJLOACE INTERNE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

SĂ NE AMINTIM!

Derivarea este un mijloc intern de formare a cuvintelor cu ajutorul sufixelor și prefixelor.

Sufixe sunt sunete sau grupuri de sunete care se adaugă după rădăcină pentru formarea unor cuvinte noi: *-uță, -aș, -iș* etc.

Prefixe sunt sunete sau grupuri de sunete care se adaugă înainte de rădăcină pentru formarea unor cuvinte noi: *a-, i-, ne-* etc.

Cuvântul derivat este cuvântul format cu ajutorul prefixelor și al sufixelor.

Compunerea este procedeul intern de îmbogățire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi de la doi termeni diferiți, deja existenți în limbă.

Compunerea se poate realiza prin **alăturare** (numită și **parataxă** sau **juxtapunere**), **subordonare** sau prin **abreviere**.

Elementele de compunere savantă sunt **sufixoidale** și **prefixoidale**.

Sufixoidale se adaugă după rădăcină sau se combină cu un prefixoid cu scopul de a forma un cuvânt nou (*-log, -fil, -fob*). **Prefixoidale** sunt elemente care se adaugă înaintea rădăcinii cu scopul de a forma un cuvânt nou (*arhi-, ultra-, supra-*).

Conversiunea este procedeul intern de îmbogățire a vocabularului prin care se creează un cuvânt nou prin schimbarea valorii morfologice.

1. Citește cu atenție textele următoare și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos.

a. *Era un copil liniștit, cu un tată cumsecade și o mamă iubitoare. Toți trei formau o preafrumoasă familie ce locuia de câțiva ani într-un orașel de munte din apropiere de Târgu Jiu. Aveau o casuță modestă, dar cu care erau foarte grijulii, căci gospodăria lor era tot ce aveau mai scump. Puișorii cotcodăceau prin bătătură, fructele îmbrăcau crengile copacilor, iar seninul cerului se oglindea în iazul din spate.*

b. *Rămăsese același papă-lapte din copilărie. Oricine putea să-i zică orice, supărarea lui lipsea, ba chiar toți oamenii se mirau de unde atâta optimism...*

Naivitatea și bunătatea lui nemiîntâlnite erau punctul său vulnerabil și mai-marii cartierului profitaseră mereu. Și totuși în ochii săi se citea o inocență de invidiat.

II. VOCABULARUL

c. *A ajuns la luminis și aștepta în brădet apariția căprioarelor. Era nerăbdător să le vadă, era plin de curiozitate.*

● Subliniază cu o linie toate cuvintele obținute prin derivare. Explică modul în care s-au format cuvintele derivate din primul text.

● Extrage din text trei neologisme și scrie câte un sinonim pentru fiecare dintre ele.

● Alege două prefixe și două sufixe existente în text și scrie alte trei cuvinte derivate cu fiecare dintre ele.

● Transcrie din textele date două cuvinte formate cu ajutorul sufixelor diminutive. Pentru fiecare sufix diminutival identificat, scrie alte două cuvinte derivate.

● Scrie cinci cuvinte din câmpul semantic al cuvântului *pădure*. Alcătuieste apoi enunțuri cu acestea.

● Transcrie din textele de mai sus patru cuvinte formate prin compunere și trei cuvinte formate prin schimbarea valorii gramaticale. Explică modul în care s-au format cuvintele obținute prin conversiune.

2. Citește cu atenție textele de mai jos. Subliniază cu o linie cuvintele derivate, cu două linii cuvintele compuse și cu o linie punctată cuvintele obținute prin schimbarea valorii gramaticale, apoi completează tabelul dat.

a. *Mașinuța preferată a lui Vasilică era de culoare alb-gălbui și reprezenta o piesă de colecție. Cum copilul era neatent și neastâmpărat, părinții îi interziceau să se joace pe afară, căci această jucărie era scumpă și greu de procurat. Pentru copilăș, interdicția era un motiv de supărare.*

II. VOCABULARUL

b. *Prim-ministrul îi anunță pe toți subalternii de ședința de după-amiază. Unii miniștri erau plecați din localitate, dar pentru ceilalți demnitari prezența era obligatorie.*

c. *Păduricea se îndesise grozav din cauza ploii, iar tufișul devenise o perdeluță protectoare pentru vietăți. Crenguțele copacilor înverziseră și albastrul cerului se oglindea limpede în frumusețea lacului strălucitor din mijlocul luminișului.*

d. *La grădiniță educatoarea se gândi să le facă o surpriză micuților. Fiecare vacanță aducea cu ea bucurie, iar iarna era clar că pe primul loc se afla Moș Crăciun. Astfel, ea a decis să îl aducă pe bătrânel sub bradul frumos împodobit.*

Cuvinte derivate	Cuvinte compuse	Cuvinte obținute prin conversiune

3. Explică modul în care s-au format următoarele cuvinte: *rău-intenționat, bunăvoință, frumusețică, OZN, iepuroi, băncuță, dis-de-dimineață, inimos, doiul, inteligentul, ciuboșica-cucului, dezrobire, inadecvat, înmiresmat.*

4. Formează cât mai multe cuvinte noi cu ajutorul următoarelor sufixoide, respectiv, prefixoide:

- *-fil* _____
- *-fob* _____
- *-log* _____
- *-cid* _____
- *hiper-* _____
- *ultra-* _____
- *supra-* _____

II. VOCABULARUL

- *con-* _____
- *anti-* _____
- *tele-* _____
- *poli-* _____
- *micro-* _____
- *hidro-* _____
- *aero-* _____

5. Scrie cel puțin câte patru cuvinte din familia lexicală a fiecăruia dintre cuvintele de mai jos:

- *bun* _____
- *carte* _____
- *alb* _____
- *viu* _____
- *arc* _____

6. Formulează enunțuri astfel încât cuvintele subliniate să își schimbe valoarea gramaticală. Precizează pentru fiecare enunț construit valoarea morfologică a cuvântului respectiv.

a. *Toamna* este anotimpul meu preferat.

b. *Zece* au fost la început cei care au concurat.

c. Adu-l pe *celălalt* la mine!

d. Avea un pas *ușor* ca un fulg.

e. *Surâzând*, pari mai optimist.

f. Elena nu este niciodată *mulțumită*.

g. Câmpia era *albă* ca floarea de cireș.

h. S-a așezat curajos *în mijloc*.

7. Alcătuieste enunțuri în care următoarele cuvinte să aibă valori morfologice diferite:

● *covrig*

● *deasupra*

II. VOCABULARUL

• *afectuos*

• *trei*

• *care*

8. Scrie câte un sinonim și câte un antonim potrivit pentru fiecare dintre cuvintele subliniate din enunțurile de mai jos:

- Bucuria* ce i se citea pe chip o făcea luminoasă.
 - Investigația minuțioasă a polițiștilor a avut rezultatul așteptat.
 - Clădirea fusese demolată acum doi ani, în urma unei decizii contestabile.
 - Escaladase muntele urias cu o mare perseverență și reușise să-i impresioneze pe toți.
-
-
-
-
-

9. Completează tabelul de mai jos cu sinonimele și antonimele potrivite pentru cuvintele date. Consultă dicționarul!

Cuvântul	Sinonim	Antonim
<i>agerime</i>		
<i>a permite</i>		
<i>învingător</i>		
<i>impulsiv</i>		
<i>inedit</i>		
<i>gingaș</i>		
<i>sincer</i>		
<i>interesant</i>		
<i>prieten</i>		

SĂ NE AMINTIM!

Omonimele sunt cuvinte cu formă identică și sens diferit.

Omografele sunt cuvinte ce se scriu la fel, dar se pronunță diferit.

Omofonele sunt cuvinte ce se pronunță la fel, dar se scriu diferit.

10. Alcătuieste enunțuri în care să illustrezi omonimia următoarelor cuvinte și precizează sensul diferit al acestora: *dar, liră, han, fermă, fin, index, iris, operă, toc, tir, ton, liliac, activ, nea.*

11. Alcătuieste enunțuri cu formele diferite de plural ale omonimelor de mai jos:

● *raport*

● *bandă*

● *corn*

● *centru*

● *calcul*

● *pas*

● *bob*
